

[Primordiální události]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1980](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1980](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 1. 1980
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 1. 1980

[Primordiální události]

800125-1

Jestliže vyjdeme z předpokladu, že základem veškeré skutečnosti světa kolem nás jsou primordiální události, které se organizují ve větší a větší celky událostního dění, pak se musíme nějak vyrovnat s otázkou jejich základní, primární plurality a se vším, co k ní náleží. Čím je dána lokalizace a temporalizace jednotlivé události? Čím se řídí hustota událostí v prostoru a čase? Čím je založena individualita jednotlivých událostí? jaké je ono „*principium individuationis*“ starých filosofů? Máme předpokládat, že primordiální události jsou strukturálně zcela podobné, nebo spíše jsou různé typy událostí? Pokud je více typů primordiálních událostí, čím se řídí výskyt jedné nebo druhé?

Na některé z těchto otázek možná dají odpověď nebo poskytnou k takové odpovědi materiál a základ nová zkoumání elementárních částic, které ovšem – jak vyplývá z našeho pohledu na skutečnost – jsou zase jenom události (možná dokonce superudálosti ve vztahu k oněm hypostazovaným primordiálním událostem). Je zřejmé, že filosofický zájem se tu dost úzce setkává se zájmem fyziků tzv. elementárních částic. Je zapotřebí, aby zkoumání otázek společného zájmu našlo z obou stran společný jazyk, aby jedna strana poskytla své služby druhé a aby se naopak problematikou druhé strany nechala ovlivnit a inspirovat.

Na jedné straně si lze myslet, že „výskyt“ primordiálních událostí je zcela nahodilý. V tom případě by ovšem jejich hustota v čase a prostoru měly být co nejpravděpodobnější, tj. až na nahodilé výjimky rovnoměrná. Tomu na první pohled odporuje naše poznání vesmíru, v němž jsou propastné prostory na události nápadně chudé, kdežto na určitých místech (a v určitých dobách) se události nepředstavitelně kumulují. Nezáleží na tom, o jak pokročilé stadium vývoje příslušné oblasti vesmíru jde. I když připustíme, že vytváření hvězd, galaxií (s hvězdokupami), hypergalaxií a nadkup galaxií, eventuálně obrovitých „buněk“ (resp. jejich hran a stěn) je postupné a trvá mnoho miliard let, je v tom přece jen obsažen předpoklad, že výskyt událostí není ryze nahodilý, nýbrž že je přinejmenším zčásti ovlivňován zevnějšku (výskytem a hustotou událostí v okolí).

Existují ovšem některé pochybnosti, zda takový argument může obstát vzhledem k zamlčenému předpokladu, že „výskyt“ primordiálních událostí lze vždycky nějak registrovat. Jestliže událost chápeme jako integrovaný kus dění, které má svůj počátek, průběh a konec, pak se zdá plně zdůvodněný předpoklad, že událost, na niž nic nereaguje, jako by vlastně vůbec neproběhla. Tzv. prázdné vesmírné prostory bychom pak mohli chápat jako prostory extrémně nízkého stupně reagování událostí na sebe navzájem. To by mohlo být způsobeno nejenom řídkostí jejich výskytu, ale také tím, že se reagovat ještě „nenaučily“. Tato možnost interpretace se ještě i z jiných důvodů zdá značně perspektivní.

(krouž. blok, č. 80-008; Praha, 800125-1.)

800125